

УДК 378.011.3-051-047.22

Вовк Л. П.

БАЗОВІ КОМПОНЕНТИ СВИТОГЛЯДНО ОРІЄНТОВАНИХ І ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті з'ясовано підходи до наукового статусу педагогічної науки і педагогічних навчальних дисциплін, як компонентів гуманітарної науки. Понятійний і фактологічний зміст сучасного науково-методичного обігу, його спрямованість на завдання підготовки майбутнього педагога – фахівця у просторі історичності, культури і цивілізаційних новацій.

Аналізуються фактори формування соціокультурного світогляду, загальнолюдські цінності, професійні компетентності майбутнього вчителя. Через ретроспективний аналіз з'ясовуються досягнення і недоліки усвідомленої педагогічної діяльності.

Ключові слова: статус науки і навчальної дисципліни, вимоги компетентнісної освіти, еволюція ідей, як цінностей культури, методологічна орієнтація освіти, соціокультурна діяльність вчителя.

Провідною тенденцією освіти є перехід до ціннісної парадигми. Цей перехід екстрапольований піднесенням педагогічної думки (світової і вітчизняної) від однієї функціональної уяви до цілісності розуміння освіти як суспільно-значимої, загальної цінності.

В системі педагогічної підготовки і діяльності формується соціокультурний світогляд, як специфічний вид світогляду, соціальні і культурні цінності і норми особистості, що визначають ставлення особистості до соціального простору, у якому вона структурує власні соціальні взаємовідносини, реалізує свій креатив, досвід, творчий, знаннєвий, культурний і духовний потенціал.

Концепція «Нова українська школа» зумовлює необхідність підготовки вчителя культури сьогодні і культури завтра. У професійному дискурсі це формування педагогічного мислення, здатного на основі педагогічної традиції нашого народу і європейського досвіду різнопланово аналізувати соціальну і педагогічну дійсність, окреслювати ретроспективу.

Майбутні вчителі мають досягнути на рівні компетентнісного підходу проектність інноваційних змін професійної діяльності.

Відповідно, з'ясовуємо, що і вчитель і педагоги, навіть новатори є вихованцями і вихователями певної культури, її основ, традицій. Щоправда, слід зважати і на державницькі тенденції, їх адекватність об'єктивним, національним, цивілізаційним, соціокультурним тенденціям і реаліям.

Сучасні реалії процесів гуманізації, демократизації очікують аналізу, конкретики цінностей зорієнтованості замість декларативного співвідношення з інструкціями. Зорієнтованість сучасної філософії освіти не в управлінських рішеннях, а в розумінні історико-педагогічного характеру соціального замовлення.

В Україні за останні 20-30 років відбувалось значне прирощення фактологічних і інформаційних знань, повернення до вивчення раніше забороненої тематики і персоналій, що впливає на фон та об'єктивність розгляду історико-педагогічного процесу, потребує співставлення з європейським освітнім процесом, компаративістського характеру з'ясування педагогічного внеску регіонів, релігій, окремих закладів, персоналій, формування індивідуальних освітніх траєкторій.

Певна річ, що тут важливе використання позитивізму, як показника філософії історико-педагогічної науки, її педагогічних концепцій, явищ, зокрема, в узагальненнях, ретроспективній зорієнтованості.

Освіта у цивілізованому світі переживає глибоку внутрішню трансформацію. Змінюється не лише усталена століттями методологічна база, змінюється роль освіти в світових межах, відношення до освіти людей, зміщення цінностей як загальної, так і професійної освіти. Самоосвітній імпульс супроводжує людину впродовж життя, зокрема, і ціннісною зорієнтованістю освіти. Серед пріоритетів гуманістичних цінностей людина, як цінність, сама освіта, як цінність, чесність, гідність, повага до людей, прагнення миру між народами, співчуття, повага, людяність, співробітництво.

XXI ст. диктує філософію освіти, яка ще не стала філософією історії педагогіки (за нормативами історією наше сьогодні буде хоча б через два десятиліття), але продекларувала, що вузькопрофільна освіта продукує нездатність фахівця освіти і педагогіки до вимог сучасного життя. Сучасна загальноосвітня і вища школа чітко ще не визначились, яку особистість, якого фахівця готуємо: який є

фахівцем поза культурою, чи фахівцем у просторі історичності, культури, виробничих і культурологічних традицій і цивілізаційних новацій.

В умовах опрацювання Концепції української школи (2016), Концепції педагогічної підготовки відсутній і вузькопедагогічний, і науковий міжпредметний алгоритм змісту освіти, зокрема, і професійно педагогічної підготовки.

Формування особистісне передбачає органічність педагогічного процесу за вимогами компетентнісної освіти – рух до духовності, до високого через освіту – «філософії серця». Аксиологія вказує, що освіта і знання – цінності самодостатні, до яких людина прагнула не ради майбутнього прагматичного їх використання, а ради їх самоцінності. Саме таку ідею – людина, наука, освіта, дитинство – цінності на різних етапах суспільного розвитку декларує історія освіти і педагогіки, як окремий напрямок науки.

Педагогіка, історія освіти і педагогіки та інші педагогічні дисципліни ґрунтуються на таких методологічних принципах: формування ключових компетентностей, структурування навчального матеріалу на основі предметно-інтегрованого підходу; інтеграція змісту: галузева, регіональна, між предметна, тематична, блокова.

На сучасному етапі побутує недооцінка розуміння наукового статусу педагогіки, історії, освіти і педагогіки, як компонентів гуманітарної науки, чи окремих наук. Дослідниками, викладачами, які уникають декларування педагогічних концепцій, доводиться виборювати право на їх існування, збирати і з'ясовувати статусні, методологічні, змістовні практичні ознаки.

Вивчення історико-педагогічного процесу передбачає ретроспективу, залучення поколінь до духовних скарбів, які не були затребувані в галузі сучасного виховання і освіти.

Через ретроспективний аналіз ми з'ясовуємо досягнення і недоліки усвідомленої педагогічної діяльності. У свою чергу, історія освіти і педагогіки сприяє проникненню в проблеми сучасної освіти і педагогіки, інтегруючись із знаннями загальної педагогіки, світової та вітчизняної історії, психології, філософії, філософії освіти, методик навчання, компоративістики, педагогічного менеджменту, педагогічної акмеології, педагогічної аксіології, полікультурної педагогіки, педагогічної антропології, культурології і т. д.

Ведеться пошук оптимальних форм взаємодії між Церквою та світськими навчальними закладами, виникає необхідність вивчення досвіду діяльності духовенства різних конфесій і церков у справі освіти та морального виховання, впроваджуються елементи християнського виховання у світські навчальні заклади, що відображено у меморандумі «Про співпрацю Міністерства освіти і науки України, Державного комітету України у справах релігії та Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій», проекті Закону України «Концепція державно-конфесійних відносин в Україні» тощо. Стає відчутною необхідність перегляду теоретико-методологічних засад взаємодії школи, громадськості та Церкви у моральному вихованні молоді. Це спонукає до більш детального й ґрунтового вивчення історичної та педагогічної спадщини минулого.

В умовах діяльності позашкільної освіти, поза інституційних виховних закладів української діаспори, недільних закладів сучасних конфесій і церков Україні знаходять втілення ідеї переплетіння морального і соціального, а також духовного і національного, які простежувались в спадщині Г. Сковороди, Т. Шевченка, О. Духновича, К. Ушинського, В. Зіньківського, І. Огієнка, Г. Ващенко. На практиці вони знаходять втілення в таких видах діяльності, як долучення дітей до народних цінностей, традицій, звичаїв і обрядовості, жанру народної, громадянської і духовної пісні, поезії, образотворчого, храмового, театрального мистецтва, а також до прикладних видів мистецтва (писанкарства, мотанок, ігор козацько-лицарської звитяги та ін.).

Водночас, педагогіка, історія педагогіки, соціальна педагогіка, теорія і методика виховання є інструментами соціального дослідження факторів залучення особистості до духовних цінностей через освіту і виховання.

Потреба ретроспективи теоретико-концептуальних ідей не може обмежуватися розглядом в межах однієї науки.

Економічні, соціокультурні, політичні, морально-духовні зміни були спричинені і відбувалися на тлі виховання і запровадження освіти.

На етапі інноваційності розгляду потреби з'ясування ролі педагогіки, історії освіти і думки, як наук, і як навчальних дисциплін потребують актуалізації проблеми внеску і впливу української освіти в освіту прилеглих до України колишніх територій, взаємозапозичення і взаємовизнання вітчизняного досвіду, як його репрезентували М. Демков, В. Родніков, М. Лавровський, піднесення авторами історії педагогіки до загальної історії (М. Лілеєв, Ф. Тітов), до історії культури (О. Барвінський).

Важливе значення в історії не лише освіти і педагогічної науки, а в історії формування української інтелігенції, зокрема, соціокультурних та політико-національних передумов формування, має дослідження мови в лінгвістичному, методологічному, соціопедагогічному контекстах як педагогічного феномену.

Саме досягнення українських філологів та мовознавців Східного, Західного регіонів (О. Потебня, О. Левицький, М. Сумцов, М. Петров, І. Франко, А. Степович, Б. Грінченко, М. Лавровський, О. Барвінський, О. Огановський та ін.) нерідко в історико-педагогічних працях більше декларується відірвано від внеску в культурно-освітню скарбницю українського та інших народів, в ідею формування мови, як цінності, як структуро творчої основи гуманізму, спільної злагоди, як соціопедагогічного, соціофілософського феномену.

Серед методологічних завдань загальної педагогіки та історії педагогіки і з'ясування традиційної термінологічності та неоднозначностей, розуміння провідних понять («освіта», «виховання», «освіченість» та ін.). В науковому обігу сьогодні поняття, які мають тривалий історичний і соціальний тезаурус «неперервна освіта», «освіта впродовж життя», «акмеологія», «освіта дорослих», «аксіологія» та ін.

На часі розгляд проблеми детермінанти еволюційності вітчизняної освіти, збереження її основ, зокрема тих, які залишались позитивними навіть на етапах соціальних і політичних потрясінь та змін. Адже сутнісні ознаки організації, структури, спрямування і змісту діяльності першої української установи управління освітою, започатковані першим урядом і першим Секретаріатом освіти у 1917 році, змінювались більш еволюційно впродовж революційних політичних змін 20-х років. Це засвідчує, що педагогічний досвід не втрачав важливих саме для тих умов національних і цивілізаційних цінностей, що попередньо формувались представниками науки і просвітництва впродовж II пол. XIX ст. і стали пропедевтикою проголошення і початку систематизованої освітньої діяльності. Звичайно, були і перерви, деструктивні фактори, ідеологічно заангажовані освітні процеси в еволюційності єдиного і одиничних педагогічних явищ.

У 20-ті роки XX ст. педагогіка, педологія, історія педагогіки, як науки, зазнали звинувачень у буржуазному націоналізмі, заборон, як навчальні дисципліни. Заборонялись до вивчення основи педології, викреслювалась із навчальних нормативів історія педагогіки, історія освіти трактувалась як суспільна галузь, ефективність якої залежала виключно від домінуючого впливу ідеології, знецінювалась роль учителя, педагогічної традиції.

Напрямки історико-педагогічної науки також уточнюються, змінюються, з'являються нові. Традиційно – це історія освіти, її базової ролі в розвитку суспільств, історія педагогічних ідей, історія освітньо-виховних інституцій. Зміни контексту методологічної матриці все активніше викликають потребу з'ясувати участь в освіті структур, наділених обов'язком державного управління, громадянських, релігійних структур, меценатів освіти, ініціаторів зразків родинного виховання, охорони дитинства. Зрозумівши причинно-наслідкові зв'язки ігнорування в епоху європейського Середньовіччя культури античності, можна з'ясувати домінантність релігії, як культури.

Для розгляду історії освіти і думки регіонів, етносів, етноконфесій доцільним буде використання методологічного інструментарію за напрацьованим зразком педагогічних парадигм світових і регіональних цивілізацій. Педагогічність етносів, етноконфесій, національної зорієнтованості, родинного виховання, врахування самопочуття дитинства на різних етапах суспільств доповнює загальну картину історії освіти, але при умові чіткого окреслення типологічних ознак, які домінували чи домінують в тому чи іншому соціокультурному середовищі.

Переорієнтації (кінець XVIII – поч. XIX ст.) відомого на вітчизняних територіях закладу освіти Києво-Могилянської академії в духовну академію слугували адміністративні утиски, звинувачення у схильності до латинізації, до зайвого використання народних цінностей, культуро спрямовуючої складової закладу, до запозичень католицизму тощо.

Важливим методологічним фактором історії освіти буде компаративне вивчення взаємозалежностей європейської Реформації і Відродження, гуманістичних освітніх тенденцій та появи і розвитку братських шкіл на території України та Білорусі.

Діалектичний підхід розгляду проблеми формування особистості, технологічних аспектів в контексті загальної та професійної акмеології відводить провідну роль упровадженню нових виховних систем, програм, форм і методів виховання. При цьому абсолютно не виключається педагогічна увага до шляхів формування духовності особистості, ролі загальнолюдських і національних моральних цінностей в концепціях і діяльності діячів освіти та культури.

Філософія історії освіти і педагогіки передбачає виділення ознак XIX ст. і прагматизму знань, зокрема, і університетських на етапах технологізації освіти XX ст.

Очікують на неупереджений розгляд проблеми, в яких з'ясувались загально теоретичні основи історії педагогічної думки, хоча впродовж всього XX ст. вони підлягали аналітичній класифікації, критичному альтернативному опрацюванню, виділенню через фактор соціокультурних особливостей.

В історико-педагогічному розгляді номінації навчальних закладів губиться динаміка, особливості навчально-виховного процесу, зорієнтованість на особистостях, започаткуванні національно-орієнтованих позицій в системності специфіки загальнотеоретичних знань. Ці тенденції мали місце у працях С. Русової, І. Кривецького, В. Різніченка (проект Батурицького університету).

Закон України «Про освіту» має статтю про освіту дорослих. МОН, педагогічна громадськість структурують концепцію майбутнього системного напрямку освіти. Сучасні зарубіжні країни мають

законодавчі бази, асоціації діяльності освіти за категоріями дорослого населення, за завданнями освіти (від запровадження мовної грамотності (для емігрантів США, Великобританії) до запровадження знань, покликаних утвердженню сталого розвитку суспільства в цілому).

В середовищі нашої наукової громадськості освітою дорослих називають і професійну освіту, і вищу школу, і інституційоване підвищення професійної кваліфікації. Так, це все акмеологічні інваріанти професіоналізму, удосконалення особливостей, якостей і умінь професіонала (для педагогічної, медичної чи інших галузей ще й обов'язкова умова).

Але освіта дорослих в країнах не завжди інституційована в загальну освіту, в напрямки вищої, професійної освіти, адже акмеологічні інваріанти професіоналізму проявляються у внутрішніх спонукальних причинах, забезпечуючи активний і цілеспрямований розвиток особистості, реалізацію творчого потенціалу. Саме так міркували гуманітарні світоці XIX ст., виборюючи право народу на освіту дорослих – від запровадження грамоти і знань про Україну та українство до іншомовної освіти, елементарних знань про економіку регіону, здоров'я людини, збереження дитинства, шляхи і засоби професійного зростання.

Т. Шевченко, М. Пирогов, М. Драгоманов, Х. Алчевська, Б. Грінченко, С. Русова – далеко не повний перелік тих, хто бачив у завданні освіти серед дорослих загальну справу служіння людині, країні, нації, людству. Це окрема історико-педагогічна сторінка інтелектуального зростання народів, які проживали в регіонах України. Більше того, навіть перші десятиріччя XX ст. поширення знань серед дорослих за мовчазною згодою прогресивної ліберальної громадськості залишились справою сподвижницької діяльності.

Знанісву культуру народу, приналежність до українства формували створені музеї, товариства, громадсько-педагогічний рух. Саме в ініціативах та справі наших попередників творилась категорія народності і спрямування останнього до основи педагогічних цінностей.

Сучасна освіта дорослих має бути запорукою не лише економічного, але й соціокультурного розвитку, підтримкою національної ідентичності, громадянського патріотизму, державницького розуміння соціальних громад. Це реалізація соціокультурних компетентностей педагога, які він набуває у процесі вивчення історії педагогіки, філософії освіти, культурології в процесі поєднання навчання з науковими дослідженнями, з соціально-патріотичними проектами серед дітей та дорослих поколінь.

Методологічним фактором історико-педагогічної науки виступає феномен компаративізму, який дозволяє з'ясувати загальний стан освіти на територіях України через віддзеркалення безлічі особливостей регіонів, що знаходились під впливом російської (східні регіони) та європейської (західні регіони) культур, регіонів поселень лютеран, менонітів, гуситів та чеських братів, співставлення стану освіти і виховання у часі серед місцевого населення, виховання якого структувалось у контексті культу етносів та релігійних культур (православ'я, римо-католицизму, греко-католицизму, протестантизму та ін.). Еволюція ідей, явищ, поширення освітніх та виховних аспектів як цінностей загальнонародської чи національної культури потребує методологічного принципу синхронізації з'ясування, співставлення для окреслення загального стану, причинно-наслідкових зв'язків нерівномірності позаінституційного запровадження навіть основ елементарних знань у II-й пол. XIX ст. Врахування показників дозволить з'ясувати загальне і специфічне в генезисі виховання, освіти на територіях України та у співвідношенні до світового педагогічного процесу.

Науково-обґрунтоване розв'язання сучасних завдань освіти потребує поглибленого структурного і функціонально-орієнтованого знання про людину, що допоможе зрозуміти особистість, створити систему кореляцій між проектністю підготовки особистості в загальноосвітній чи професійній школі і самою особистістю, з якою маємо працювати. У системах гуманістичної методології звертають на себе увагу розробки цієї проблеми авторами XX – XXI ст. (А. Маслоу, К. Роджерсом, Г. Балмош, І. Бехом, С. Максименком, Д. Ніколенком та ін.).

Але в концептуальному просторі гуманізму працювали і автори-попередники – педагоги, рефлексологи, педагоги-педоцентристи, психологи (А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський, В. Зіньківський, П. Блонський, О. Залужний, І. Соколянський, Я. Чепіга, Г. Костюк, О. Раєвський).

Зміна методологічної орієнтації освіти з формування особистості на акмеологічну стратегію її розвитку і саморозвитку вимагає зосередження уваги на осмисленні природи людини, її внутрішнього світу, використанні людинознавчого потенціалу знань багатьох наук, зокрема, історико-педагогічного з'ясування і систематизації та актуалізації змістових основи педагогічної антропології, обґрунтування принципів та критеріїв реалізації педагогічного антропологізму.

Відома вітчизняна антропологічна спадщина Г. Сковороди, К. Ушинського, М. Гоголя, П. Юркевича, М. Пирогова, В. Зіньківського, В. Бехтерева, Д. Ніколенка допоможе сучасним дослідникам – магістрам, аспірантам, докторантам з'ясувати і використовувати антропологізм як педагогічну категорію, як характеристику культури людства, як сукупність концепцій, що визначають людину людиною.

В контексті змін методологічності матриці історії педагогіки змінюється характеристика педагогічної персоніфікованості. На олімпі педагогічних українських персоналій не лише відомі педагоги – К. Ушинський, М. Пирогов, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський, О. Захаренко та ін. На історичному фоні педагогічних парадигм напрямки, концепції, погляди політиків, громадських діячів, філософів, істориків, письменників, релігійних діячів. Розширення дослідницьких інтересів відбувається завдяки вивченню позаінституційних напрямків освіти і виховання, зокрема, дорослих, позашкільної освіти, сімейної педагогіки (ролі батька, матері, родинних традицій у вихованні), історії дитинства (а вона на наших територіях з часів язичницької культури, заснування перших закладів дитинства у часи Київської Русі), етноконфесійної, релігійної складової, громадянського виховання (меценатство епохи козацтва, виховання і освіта у дворянських садибах, недільні школи XIX ст. і заклади ліквідації неписьменності I пол. XX ст.). Не лише соціологія чи філософія освіти мають досліджувати фактори становлення соціальних ролей. Виховання лицарства і патріотизму, незламного характеру, виховання гідності та інших цінностей пронизують проблеми історії педагогіки. За межами наукових педагогічних концепцій поки що і виховання в епоху козацтва.

При вивченні педагогіки та історії педагогіки, філософії освіти, філософії виховання, соціології, усвідомлені ретроспективи проблем і явищ освіти і виховання важливо виявляти педагогічні джерела глобального тероризму, міжрегіональних, міжнаціональних конфліктів, війн, всього того, що загострює позитиви людських моральних вчинків. Через історію поколінь дітей і діяльності вчителя у різних суспільних умовах виразніше віддзеркалюється цінність самого життя, що трансформується (за В. Сухомлинським) у цінність (щастя) буття.

З'ясуванню ідеї суб'єкт-суб'єктної взаємодії вчителя і учнів, створенню умов модернізації навчального процесу, коли учні стають співавторами соціально-культурної діяльності, організованої вчителем, передуватиме процес вивчення тривалого історико-педагогічного досвіду – становлення структурних складових педагогічної майстерності вченими вітчизняних навчальних закладів у співвідношенні до історико-культурного розвитку української держави, до зарубіжного досвіду, зокрема, університетських центрів педагогічної майстерності США і Великої Британії.

Звичайно, перераховані проблеми не претендують на універсальність, узагальнення, як напрямки, але залишати їх на периферії чи за межами нашої історико-педагогічної матриці навряд чи можна, адже саме вони забезпечують цілісність освітньої канви нашої полінаціональної і поліетнічної ментальності.

Подальші завдання історії освіти і педагогіки у спрямуванні на конструктивно-збудовуючий аспект, тобто, на конструюванні моделей аксіологічних цілей, які б визначали цілі освіти і педагогіки на майбутнє.

У межах методології історії освіти і педагогіки педагогічна аксіологія – міждисциплінарна галузь знань, загальна канва якої складалася з II-ї пол. 80-х років XX ст. Історія освіти і педагогіки прослідковує фактори помилковості визнання стратегії і ефективності освіти за внеском в економічний розвиток.

Зміст та організація освітнього процесу в закладах професійної підготовки педагога передбачає аксіологічність формування не фахівця поза культурою, а професіонала у просторі історичності, культури, виробничих і культурологічних традицій, новацій інформатизованого суспільства.

Аксіологічність професійної кваліфікації педагогічного працівника визначає, що освіта і знання – самодостатні цінності, а особистісне формування педагога передбачає рух через освіту до високого, заповнюючи інваріант престижності педагогічної професії.

Ціннісний підхід до освіти, заснований на гуманістичних і етичних принципах, відображений у цілях освіти, у спрямованості її на розвиток особистості, поваги прав і свобод людини.

Засади підготовки і професійного вдосконалення педагогічних працівників визначаються через обґрунтованість регулювання змісту та організації освітнього процесу. Зміст та організація професійної підготовки мають бути спрямовані на формування здатностей, що сприяють лібералізації, толерантності, інтеграції суспільства, його згуртуванню, прищепленню цінностей культур, які складають державну культуру і культуру цінностей інформаційного суспільства. Зміст враховує також зорієнтованість сучасної філософії освіти, історичний педагогічний досвід, закладений традиціями регіонів, етнокультур. Вони не в управлінських рішеннях, а в розумінні історико-педагогічного характеру соціального замовлення на професійного педагога.

Опрацювання освітньої політики – першочергова мета у надбанні самоідентичності нашої держави. Система освіти повинна готувати громадян, здатних не лише жити у громадянському суспільстві, але й створювати його.

Теоретико-методологічним орієнтиром для осмислення педагогом цілісності ретроспективи історико-педагогічного процесу і сучасних основ модернізації педагогічних концепцій, явищ виступають міждисциплінарні праці педагогічної, соціальної, філософської, історичної, культурологічної наук, що не лише окреслюють і з'ясовують проблеми, а ввійшли до компоненту духовної культури, загальнолюдських цивілізаційних, професійних цінностей. Педагогічна освіта разом з гуманістично-філософською культурою допоможе освоїти безмежний вітчизняний і світовий простір етнічних культур, оволодіти базовим компонентом світоглядно-орієнтованих знань.

Використані джерела

1. Андрущенко В. Світанок Європи: Проблема формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття. 3-тє вид. Київ, 2015. 1099 с.
2. Антология педагогической мысли Украинской ССР / Сост.: Н. П. Калениченко. Москва, 1988. 640 с.
3. Богуславский М. В. История педагогики: методология, теория, персоналии: Монография. Москва, 2012. 436 с.
4. Вовк Л.П. Історія освіти і педагогіки у загальній, методологічній і професійній культурі майбутнього вчителя: посібник-коментар із пропедевтики вивчення історії педагогіки. Київ, 2012. 332 с.
5. Вовк Л.П. З'ясування дидактичної моделі науки і дисципліни. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 53: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2016. С. 5–10.*
6. Vovk L., Kosharna N. Basic structures of the future teacher's intelligence and activity // *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology, V (60)* / [Editor-in-chief: Dr. XéniaVámos]. Budapest: published by the support of Society for Cultural and Scientific Progress in Central and Eastern Europe, 2017. Issue 135. P. 61–64.
7. Гессен С. И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / Отв. ред. и сост. П. В. Алексеев. Москва, 1995. 448 с.
8. Фромм Э. Бегство от свободы. Перевод Г. Ф. Швейника. Москва, 2011. 288 с.
9. Чижевський Б. Що є на заваді черговій реформі. *Освіта*. 2017. № 5–6. С. 4–5.

Vovk L.

**BASIC COMPONENTS
OF THE WORLDWIDE AND PROFESSIONAL ORIENTED KNOWLEDGE
OF THE FUTURE TEACHER**

The article analyzes the approaches to the scientific status of the pedagogical science and pedagogical educational disciplines as components of the humanitarian science. Conceptual and factual content of modern scientific and methodological circulation, its focus on the tasks of preparing the future teacher as a specialist in the space of history, culture and civilization innovations.

The formation factors of socio-cultural world outlook, universal values, professional competence of the future teacher are analyzed. Through a retrospective analysis, the achievements and disadvantages of conscious pedagogical activity are clarified.

It is proved that the content and organization of the educational process in the institutions of professional training of the teacher assumes the axiological nature of the formation of not a specialist outside the culture, but a professional in the space of history, culture, production and culturological traditions, innovations of the informatized society.

The theoretical and methodological benchmark for comprehending the integrity teacher of the retrospective of the historical-pedagogical process and the modern foundations of the modernization of pedagogical concepts and phenomena are interdisciplinary works of pedagogical, social, philosophical, historical, cultural sciences that not only outline and clarify the problems, but also become part of the spiritual culture, human civilization, professional values. Pedagogical education along with humanistic philosophical culture will help to master the boundless national and world space of ethnic cultures, to master the basic component of worldview-oriented knowledge.

Key words: *the status of science and educational discipline, the requirements of education competence, the evolution of ideas as values of culture, methodological orientation of education, socio-cultural activities of teachers.*

Стаття надійшла до редакції 03.06.2018 р.